

18.8.2016

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi

Viite Lausuntopyyntö OKM/24/010/2016, 01.07.2016

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eräistä opetustoimen rekistereistä ja valtakunnallisista tietojärjestelmistä

Laissa säädettäisiin Opetushallituksen ylläpitämästä palvelusta, jossa oppilas- opiskelija- ja tutkintotietojen sähköisessä käsittelyjärjestelmässä, korkeakoulujen valtakunnallisessa tietovarannossa, opiskelijavalintarekisterissä, ylioppilastutkintorekisterissä sekä ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetussa näyttötutkintojen suoritusrekisterissä olevia opiskeluoikeutta sekä opinto- ja tutkintosuorituksia koskevia tietoja voidaan kerätä, yhdistää ja luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla.

Ehdotuksen mukaan Opetushallitus ylläpitäisi palvelua, jolla voitaisiin kerätä ja yhdistellä oppilas-, opiskelija- ja tutkintotietojen sähköisestä käsittelyjärjestelmästä, korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta, opiskelijavalintarekisteristä, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisesta näyttötutkintojen suoritusrekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä henkilön opintoja sekä opinto- ja tutkintosuorituksia koskevia tietoja niiden luovuttamiseksi teknisen käyttöyhteyden avulla tietoon oikeutetuille viranomaisille laissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi, rekisteröidyille itselleen tai muulle taholle silloin kun rekisteröity on antanut siihen suostumuksensa.

Korkeakoulujen valtakunnallista tietovarantoa koskevat muutosehdotukset eivät oleellisesti muuta nykyisin mukaisia toimintatapoja. Korkeakoulut toimisivat edelleen tallennetun tiedon rekisterinpitäjinä ja vastaisivat järjestelmään tallennettujen tietojen sisällöstä ja virheettömyydestä. Tietovaranto on tietojärjestelmä, jossa korkeakoulut säilyttävät kopiota osasta vastuullaan olevan henkilörekisteriensä tietosisällöstä.

Metropolia Ammattikorkeakoulu katsoo, että lain perusteluissa luetellut edut ovat merkittäviä niin opetuksen järjestäjille kuin yksittäisille oppijoillekin.

Oppilas- opiskelija- ja tutkintotietojen sähköinen käsittelyjärjestelmä toisi esi- ja perusopetuksen, lukiokoulutuksen sekä toisen asteen ammatillisen koulutuksen suoritus-, läsnäolo- ja tutkintotiedot kansalliseen tietovarantoon, josta ne ovat näitä tietoja tarvitsevien tahojen käytettävissä suoritus- läsnäolo- ja tutkintotietoa hyödyntävissä prosesseissa luotettavasti, turvallisesti, yhdenmukaisesti ja ajantasaisesti. Järjestelmä edistäisi aikaisemmin hankitun osaamisen tunnustamista ja auttaisi tehostamaan koulutuksen järjestäjien toimintaa vähentäen päällekkäistä ja manuaalista tiedonkeruuta.

Järjestelmä mahdollistaisi oppilas-, opiskelija- ja tutkintotietojen hallinnoinnin välineen myös sellaisille opetuksen ja koulutuksen järjestäjille, joilla ei ole omaa opintohallintojärjestelmää. Järjestelmä helpottaisi ja sujuvoittaisi kansalaisten asiointia sekä vähentäisi eri hallinnonalojen päällekkäistä virkatyötä. Järjestelmästä voitaisiin jakaa tietoja luotettavasti niitä toiminnassaan tarvitseville viranomaistoimijoille.

Kansalainen saisi palvelun avulla yhdestä paikasta näkymän laajasti opintojaan koskeviin suoritustietoihin ajasta tai paikasta riippumatta. Lisäksi suoritustiedot ovat pitkäaikaisesti kansalaisen luotettavasti saatavilla. Kansalainen voisi jakaa tätä näkymää esim. opiskelupaikkaa tai työpaikkaa hakiessaan.

18.8.2016

Toteuttamisvaihtoehdoksi ehdotuksessa on valittu toteuttaa rajapintapalveluita tarjoava keskitetty kansallinen kopiotietovaranto. Keskitetty tietovaranto säilyttäisi kopiota paikallisen tason oppilaitosrekisteristä, kuten koulutuksen järjestäjän oppilas- tai opiskelijarekisteristä. Tieto siirrettäisiin keskitettyyn tietovarantoon rajapintojen sekä muiden tiedonsiirtomekanismien välityksellä.

Rajapintapalveluita tarjoavassa kansallisessa kopiotietovarantomallissa rekisterinpitäjän tehtävät säilyisivät edelleen koulutuksen järjestäjillä. Toteuttamistapa vastaisi korkeakoulujen valtakunnallista tietovarantoa, johon kerätään korkeakoulujen rekistereissä olevia tietoja välitettäväksi edelleen opiskelijavalintarekisteriin ja muille viranomaisille.

Toisena vaihtoehtona on tuotu esiin sellaisen keskitetyn tietovarannon perustaminen, joka olisi ainoa virallinen tietolähde. Kyseessä olisi palvelu, jossa tiettyjen henkilörekisterien pitäjät, kuten opetuksen ja koulutuksen järjestäjät, ylläpitäisivät oppilaidensa opiskeluoikeus- ja suoritustietoja yhteisessä tietovarannossa. Kaikki tiedon hyödyntäjät, kuten kansalaiset, koulutuksen järjestäjät ja muut tietoja tarvitsevat viranomaiset, saisivat ajantasaiset tiedot samasta tietolähteestä. Tieto olisi luotettavaa, koska tiedon tuottajat käyttäisivät tiedonhallintaan ainoastaan keskitettyä päätietovarantoa.

Käytännössä malli tarkoittaisi yhtenäiseen oppilas-, opiskelija- ja tutkintotietojen hallintajärjestelmään siirtymistä, jossa kaikki opintosuorituksiin, tutkintoihin ja läsnäoloon liittyvät päätökset tulisi kirjata ja arkistoida oikeudellisesti pätevästi yhdessä tietojärjestelmässä. Mallin mukaisen tietojärjestelmän ja arkistoinnin tekninen toteutus vaatisi eri toimijoilta useiden vuosien valmistelua ja tämän toteuttamista ei esityksessä pidetä realistisena. Tämän mallin etu kuitenkin olisi, että olisi vain yksi valtakunnallinen rekisterinpitäjä.

Valitun järjestelmän haittapuolena on, että rekisterit ovat edelleen hajallaan liki 900 opetuksen järjestäjällä ja vain niistä kopioidut tiedot olisivat uudessa Opetushallituksen ylläpitämässä rekisterissä. Oppilaitosten tiedon tallentajat olisivat edelleen tallentamiensa henkilötietojen rekisterinpitäjinä.

Lakiluonnoksesta ei käy ilmi miksi Virta-palvelua ylläpidettäisiin jatkossa edelleen erillisenä palveluna. Metropolia Ammattikorkeakoulun mielestä Opetushallituksen ylläpitämää palvelua tulisi ensisijaisesti kehittää koko koulutusjärjestelmän kattavaksi tietovarannoksi, jonka kehityksen ohjaukseen osallistuvat aktiivisesti niin rekisterinpitäjät kuin niiden tekniset ylläpitäjätkin.

Metropolia Ammattikorkeakoulu pitää tarpeettomana korkeakoulujen Virta-tietovarannon teknisen ylläpitäjän yksilöivää kirjaamista lakiin, koska lakitekstin tulisi mahdollistaa myös muut mahdolliset ratkaisut tulevaisuudessa, jos sellaisia ilmenee.

Metropolia Ammattikorkeakoulu toivoo, että tietojen luovutuksiin lakiluonnoksessa mainittujen viranomais- tai niihin verrattavien tahojen ulkopuolisille toimijoille ei ryhdyttäisi laajassa mitassa ennen oikeusministeriön asettaman työryhmän selvityksen valmistumista.

Helsingissä 18.8.2016

Riitta Konkola
Toimitusjohtaja-rehtori
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy